

Ingurumen Buletina

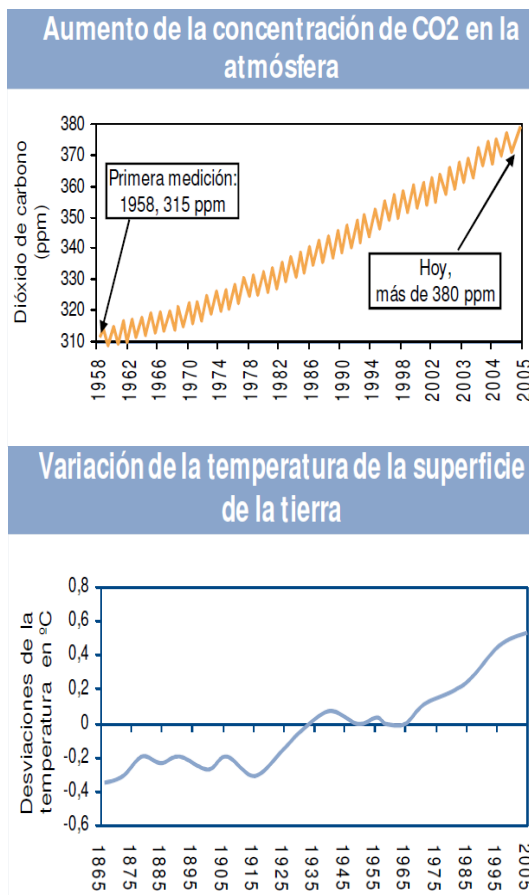
- 1. Atmosferako berotegi efektuko gasen kontzentrazioak marka berri bat hautsi du.***
- 2. ELAren balorazioa Nazio Batuen Klima Aldaketarako Gailurraren (COP18) inguruan.***
- 3. Eskoletako jantokietan ere Elikadura Burujabetza***
- 4. Azkenean itxi da Pasaiaiko zentral termikoa.***
- 5. Gomendatutako artikulua: "Parar la guerra contra la Madre Tierra y la Humanidad".***

1. Atmosferako berotegi efektuko gasen kontzentrazioak marka berri bat hautsi du

Atmosferako berotegi efektuko gasen kontzentrazio datuen arabera, 2011an marka berri bat hautsi dugu. Nazio Batuen erakundearen helburua 450 ppm (partikula miloiko) ez gainditzea da, baina azken urteetako joera ikusita muga honetara hurrengo hamarkadetan iritsiko gara. 450 ppm-ko muga hau ez gainditzea lortzen badugu ere, ez gaude hondamendi natural eta humanitarioetatik salbu, zientzialari eta klimatologo askok ezartzen duten karbono dioxidoaren segurtasun muga 350 ppm-tan baitago.

2011n karbono dioxidoaren kontzentrazio atmosferikoa 390 ppm-tan zegoen, 2010ean baino 2 ppm gehiago. Maila hau erregai fosilen erabilera eta deforestazioak eragin dute, basoek karbono dioxidoa modu naturalean xurgatu eta biltegitratzen dute eta hauek mozteak kontzentrazioa areagotzen du. Munduko Meteorologia Erakundearen arabera berotegi efektuko gasen kontzentrazioa %140 hazi da industriaurreko garaitik (1.750 urtetik gutxi gorabehera). Ordudanik 375.000 milioi tona karbono dioxido isuri dira atmosferara, horietatik erdiak bertan jarraitzen dute. Eta

mendeetan zehar iraungo dute planetaren beroketa oraindik ere handiagoa eraginez. Baina arazoa ez da berotegi efektuko gasen kontzentrazioa handitzea soilik, modu esponontzialean, gero eta azkarrago, gertatzen dela ere oso kezkarria da. Gainera karbono dioxidoa xurgatzen eta biltegitratzen dituzten elementuak (basoak adibidez) ere desagertzen doaz.

Iturria: IPCC

Karbono dioxidoa da planetaren beroketa sortzen duten gasetatik ugariena baina badira metanoa eta oxido nitrosoa bezalako beste batzuk ere. Metanoak industriaurreko garaitik %259 egin du gora.

Gas honen %60a arroz landaketetik, erregai fosilen esplotaziotik, biomasa erretzetik eta abeltzaintza industrialetik datoz. Oxido nitrosoaren iturriak berriz ongarrien erabilera, prozesu industrial batzuk eta biomasa erretzea dira. Gas honen presentzia atmosferan %120 hazi da industriaurreko garaitik.

Populazioaren eta energiaren kontsumoaren gorakadarekin berotegi efektuko gasen kontzentrazioa handiagoa izango da. Eta planetak industriaurreko garaian zuen temperatura bi gradutan hazten bada ezagutzen ditugun arrisku denak errealitatea izango dira, esaterako, klima aldaketa, poloen urtzea eta hauen ondorio guztiak.

Ez da beharrezkoa zientzialaria izatea berotegi efektuko gasen emisio murrizketa zorrotza beharrezkoa dela ulertzeko. Murrizketa horrek gure ekoizpen, banaketa eta kontsumo ereduaren aldaketa suposatzen du, eta gas hauen iturriak ikusirik baieztatzen da aldaketa beharra: nekazaritza eta abeltzaintza intentsiboa, nekazaritza eta elikagai industrian erabilitako ongarri eta produktu toxikoak, industria kutsatzailea eta energia fosila.

Alarma eta gomendio zientifikoei

kasurik egin gabe aurrerantzako ihesean goaz. Honen adibide garbi eta berriena Dohan (Qatar) egin den COP18 edo Nazio Batuen Klima Aldaketarako Gailurra izan da, aurrekoak bezala izugarrizko porrota izan baita.

(COP18aren balorazioa buletineko hurrengo albistean duzue)

2. ELAren balorazioa Nazio Batuen Klima

Aldaketarako Gailurraren (COP18) inguruan

Dohan (Qatar) Nazio Batuen Klima Aldaketaren inguruko Gailurra bukatu berri da, COP18 deiturikoa. Nazio Batuen aldeanitzeko negoziazioak urte asko doaz martxan eta COP deituriko Gailur bakoitzetik emaitzak espero izaten ditugu, baina ez dira sekula iristen. Eta oraingoa ere ez da salbuespena izan. Eragile sindikal, sozial eta ekologista ugari, ELA barne, Copenhagen 2009 urtetik daramagu anbizio handiko akordio lotesle bat exijitzen, akordio honek herrialde garatuenak eta garapen bidean daudenak konprometitu behar ditu, beti ere desberdintasunak eginez, ez baita berdina batak eta besteek klima aldaketan duten ardura.

Gure eskakizunak zientzialariek urte askotan zehar eskatu dutenean daude

oinarrituta: 2020rako berotegi efektuko gasen murrizketak %25 eta %40 artean egon behar dute planetaren beroketa 2 gradutara ez iristeko. Helburu hau betetzeko ezinbestekoa da herrialde garatuenean garapen bidean dauden herrialdeen emisio murrizketak eta iraunkorrakoak izateko berain ekonomiaren eraldaketa finantzatzea. Gainera klima aldaketaren sorreran ardura handiena duten herrialdeak izanik, herrialde kaltetuenentzat diru funtsa jarri behar dute azken hauek, pazifikoko irlak adibidez, dagoeneko sufritzen dituzten ondorioetara egokitu ahal izateko.

2009tik, non Kopenhagen akordio lotesle bat sinatu behar zen, azken Gailur hauek ez dute negoziazio prozesua luzatu besterik egin. Kiotoko Protokoloa 2012ko abenduaren 31n iraungitzen da, eta dagoeneko hurrengo konpromiso epealdia adosturik egon behar zen. Baina data hau iristeko hilabete eskas falta zela, Dohako COP18an ez da anbizio handiko akordio loteslerik lortu, milagarren luzapena sinatu da. Ondorengo puntuetan laburtzen da sinaturikoa:

- Oraindik indarrean dagoen Kiotoko Protokoloa beste 7 urtez luzatzen da, 2020 arte, orduan sartuko baita indarrean Kiotoko Protokoloaren bigarren epealdia.

- Japon , Errusia eta Kanada bezalako herrialde kutsatzaileek, Kiotoko Protokoloaren parte zirenak, ez dute luzapena onartu, beraz hurrengo 7 urteetako konpromisoek mundu mailako emisioen %15ari bakarrik eragingo diote.

- Emisio eskubideen merkatua bezalako konpentsaziorako mekanismoak indarrean jarraituko dute.

- 2014 aurretik herrialde bakoitzak Kiotoko Protokoloaren bigarren epealdian, 2020tik aurrera eta 7 urteko atzerapenarekin, hartuko dituzten emisio murrizketa konpromisoak zehaztu behar dituzte.

- Herrialde garatuenean klima aldaketaren sortzaile nagusiak direla eta klima aldaketaren ondorioak gehien sufritzen dituzten garapen bidean dauden herrialdeekiko duten ardura onartu gabe jarraitzen dute. 2013 arte atzeratu dira garapen bidean dauden herrialdeei emisioak murrizteko, klima aldaketaren ondorioetara egokitzeko eta ekonomia transformatzeko eman beharreko finantziario fondoen negoziazioa.

Kontuan izanik Kopenhagen 2009an Kiotoko bigarren epealdirako emisio murrizketak jada zehaztu behar zirela eta epealdi hau 2013an sartu behar zela indarrean, zazpi urteko atzerapena daramagu.

Klima aldaketa zain egongo ez den zazpi urte, konfirmazio zientifikoa gero eta handiagoa denean, herrialde eta pertsona ahulenek beste zazpi urtez klima aldaketaren ondorio izugarriak sufrituko dituzte: itsasoaren mailaren igoera, uholdeak, euriteak, lehorteak, gosea, migrazioak,... Baina badirudi ezbehar hauek ez zaizkiela axola herrialde garatuenei, arazo honetan beraiek duten ardura ere ez baitute onartzen.

Nazio Batuen Klima Aldaketarako Gailurraren beste porrot baten ondoren, ezin gara 2013an Varsovian egingo den COP19an beste luzapen bat adosteko zain geratu. ELAk berotegi efektuko gasen benetako murrizketak egiteko behingoz neurriak hartzea exijitzen du, tranparik eta konpentsazio mekanismorik gabe, eta klima aldaketaren sorreran ardura gehien duten herrialdeek herrialde ahulenen murrizketa eta ondorioen egokitzapena finantzatu dezatela eskatzen du.

ELAk krisi klimatiko, ekologiko, sozial eta ekonomiko honen irtenbide bakar bezala ekonomiaren benetako transformazioa defendatzen du, berotegi efektuko gasik isurtzen ez dituzten sektoreak indartu behar dira enplegu iraunkorrak sortzeko. Inoiz baino beharrezkoagoa da ekoizpen, banaketa eta

kontsumo eredua aldatzea, eta justizia sozialarekin egitea, beste modurik ez baitago krisi honetatik irteteko.

3. Eskoletako jantokietan ere Elikadura

Burujabetza

Elikadura burujabetza bitzta eta lan filosofia bat da, horretaz gain gure herrian eta kulturaren elikadurarako eta nekazaritzaren garapenerako iraun duen eredua ere bada. Baserritarren eta ekoizleen gertutasunak produktuen kalitatea, osasuntsuak izatea, elementu toxikorik ez izatea eta bertatik bizi direnek lan duina izan eta banaketa sareak ez esplotatzea eta ez arruinazea bermatzen zuten. Eredu hau desagertzen ari da elikadura eta nekazaritza industria globalizatuaren erruz. Gure nekazaritza eta elikadura enpresa transnazional gutxi batzuen esku dago, eta hauek dira guk ekoizten, erosten edo jaten duguna erabakitzen dutenak.

Eredu industrial honek jantoki kolektiboak ere bere egin ditu, batez ere eskoletakoak. Adibidez Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak harturiko erabaki politikoei esker, zeinek dekretu bidez sektoreko enpresa handiei mesede egitea erabaki duen eskoletako jantokietako kontsumitzaileei mesede egin beharrean. Eredu industrial

onartzen ez duen jantokiak bere finantziatorako diru laguntzak jasotzeari uzten dio, eskolak eredia onartzera ia derrigortuz. Nafarroako gobernuak ere eredu industrialia bultzatzen du eta ondorioz eskola gehienetan jantokien gestioa enpresa pribatuen esku uzten da.

Gogoratzen al duzue jantokietako janaria bertan prestatzen zen garaiaz? Duela urte batzuk genuen gestio eredia ekoizleei zuzenean erostea edo beintzat inguruko produktuak kontsumitzean oinarritzen zen, oraingo ereduarekin ordea produktuak munduko edozein lekutatik iritsi daitezke eta lehentasuna enpresaren irabaziak dira.

Horregatik behar dugu eskola jantokietarako dekretu berri bat, eskolei gestio eredu bakarra, baztertzaila eta gehiegizko zentralizazioan oinarriturikoa onartzera behartuko ez diena. Dekretu honek eskoletako jantokien gestioa irabazi pribatu handiko negozio enpresarial bihurtu du. ELAk eskola jantokietan ekoizpen eta kontsumo arduratsuen irizpideak barneratzea babesten du; elikagaien gertuko transformazioa eta prestakuntza, sasoko produktu ekologikoen kontsumoa eta bertako ohituretara loturik jarraitzen duten elikadura berreskuratuko duten proiektuak. Guzti hau

gainera elikagai ekoizleen lan baldintzak hobetuz egin daiteke.

No se puede aceptar un modelo que beneficie solo a un sector social y perjudique a otro.

Eredu honek, bere filosofiarekin koherentea izateko, beste oinarrizko irizpeide bat izan behar du kontutan, eskoletako jantokietan lanean daudenen lanpostuak mantentzea eta lan baldintzak hobetzea. Baina ELAk inondik inora ez du onartuko gastuaren arrazionalizazioagatik eskola jantokietako langileen lan baldintzak okertzea, murrizketa hau jada kasuren baten gertatu baita. Ezin da onartu gizarte sektore baten onura baina beste sektore baten kaltea dakarren eredurik.

4. Azkenean itxi da Pasaiaiko zentral termikoa!

Pasaiaiko zentral termoelektrikoa 1968an jarri zen martxan. Erabiltzen zuen erregaia ikatza zen eta 223 MW ekoizten zituen. Jarduera handieneko urteetan Gipuzkoan kontsumitzen zen elektrizitatearen %25 bertan ekoizten zen. Honek garbi uzten du daukagun energia eredia, energia fosilaren menpe gaude eta benetako iraunkortasuna bermatzen duen

berriztagarrietan oinarritzen den eredutik oso urrun. Baina 44 urteren ondoren Iberdrolak, zentralaren jabeak, 2012ko ekainean zentralaren itxieraren berri eman zuen. Azaroaren 30ean funtzionatzeari utzi zion behin betiko. Eta itxiera hau ingurumen ikuspuntutik desiragarria izan den arren, 66 pertsonen kaleratzea ere suposatu du. Langile hauek eskubideak badituzte eta horregatik ELAk langile guztiak Euskal Autonomi Erkidegoan birkolokatzea exijitu du. Baina enpresak ez du hau bete eta 22 pertsona Estatuko beste puntu batzuetara joan beharko dira, zentral nuklearretara barne, eta beste 4 atzerrira joango dira.

Zentralaren desmantelamendua 2015ean bukatuko da. Bitartean Pasaiaiko Portu Agintaritzak urtean 1,3 milioi euro kobratzen jarraituko du lurren kontzesioagatik. Lur hauek 61.197m² azalera dute, 2016an orube bezala itzuliko zaizkio Portuko Agintaritzari eta ez dakigu zer egingo duen lursail honetan.

Pasaiaiko zentrala Euskal Herriko enpresa kutsatzaileenetakoa zen. Honek arazo handiak sortu dizkie inguruan bizi direnei, egunero egunero ezinezko bizikidetzak jasan behar izan baitute. Ikatza erretzean tximiniatik ikatz partikula txikiak irteten zuten

inguruko eraikuntzetan itsatsita geratuz, eta hain txikiak ez zirenak ere aurkitu dira inguruko balkoietan. Honi gehitu behar zaio atmosferaren kutsadura eta klima aldaketa sortarazten duten gasen isurketa, besteak beste, sufre dioxidoa, karbono dioxidoa edo nitrogeno oxidoa. Orain zentrala itxita egonik inguruan bizi direnek airearen kalitate osasuntsuagoa izango dute, nahiz eta oraindik ez izan desiragarria litzatekeena.

Ezin dugu ahaztu zentral hau Pasaiaiko portuan dagoela kokatua eta erregai gisa erabiltzen zuen ikatzak portuak jasotzen dituen merkantzien zati handi bat suposatzen zuela. Itxierarekin, portuko trafikoak murriztu eta kanpoan eraiki nahi den portuaren bideragarritasuna zalantzan jartzeaz gain, Pasaiaiko badiaren biziberritzearen aldeko pausu izugarria ematen da. Biziberritze hau portu inguruko herritarren eskaera historikoa izan da, Pasaiaiko Portu Agintaritzak kanpoko portuaren eraikuntzarekin baldintzatu nahi izan duena.

Zentral honen itxierarekin etorkizuna argiagoa da. Alde batetik bai maila lokalean bai Gipuzkoan ere ingurumena onuradun aterako delako. Eta bestetik, gero eta argiago geratzen ari delako Pasaiaiko kanpo portuaren eraikuntzak ez duela inongo justifikazio eta

arrazoirik.

5. Gomendatutako artikulua

Giza Eskubideen Adierazpenaren 64. urteurrena izan da abenduaren 10ean eta hau ahaztu ezin den data izanik, Ama Lurraren

eskubideen defentsa ere Giza eskubideen defentsa dela azpimarratu nahi dugu. Horretarako artikulua hau gomendatzen dizuegu. Egin klik [hemen](#) irakurtzeko.